

בעהשית

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת נח תשפ"ג

גליון ב' אלפים ל"ט

שנה ל"ט • גליון ב'

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' רבי עקיבא 8 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת נח תשכ"ט

- העיקר לעבוד את ה' בכל הזמנים שוים לטובה, וגם בעניניו הגשמיים. על הכל עתיד ליתן דין וחשבון, על כל אכילה יתירה וכל דיבור מיותר.
- בחומר האיסור דאל תרבה שיחה וכו' שסופו בוטל מדברי תורה לגמרי, דכיון שעובר על דברי חכמים אינו זוכה לשמירה. הזהירות בכל דיני השולחן ערוך שמירה שלא יכשל במעשים רעים.
- מדברי דו"ז משינאווא זי"ע שהחתם סופר זי"ע האיר לאכסניית הבחורים שלא יחטאו. ואלו שהקדיחו בתשילם לפי שלא נכנעו לשמוע כל דבריו. זה שאמר דוד לא חסיד אני וכו' כל מה שאני עושה אני נמלך וכו'.
- נקרא 'תלמיד' חכם, דלא יתכן בלי שימושה שגדולה מלימודה. כשאחד מחולל מופתים אם לא שימש אצל צדיקים צריך להתרחק ממנו. אותו האיש יצא לתרבות רעה לפי שהעיון נגד רבו.
- מדברי הגה"צ מנאסויד זצ"ל משל לבאר מים שכמה ששוחים יכולים לדלות יותר.
- עיקר הפחד מהתוצאות של העבירה דעבירה גוררת עבירה. זה ענין שהפליגו חז"ל 'כאילו' עובד עבודה זרה וכו', שמהגאווה והכעס יבוא לידי כך.
- זה ענין שלשה שאכלו וכו' ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים. תלמידי חכמים עסקו בדברי תורה בסעודתם ובהילוכם, ובדרך מסעם היו שקועים בעיון התורה.
- שיחת חולין של תלמיד חכם צריכה תלמוד, שבכל עניני החולין יש תורה שלימה והלכות גדולות. וזה מכלל בכל דרכיך דעהו, ומי שאינו נזהר בכך סופו להגיע לעבודה זרה.
- בדור המשיח אין דרך ממוצע, אלא או כולו זכאי או כולו חייב. וזה מחמת שבעקבות משיחא חוצפא יסגא בלי הכנעה לחכמי התורה.
- מתושלח מת קודם המבול כדי שלא יצטער לראות ברשעת הדור. וכן חנוך. ביאור מה שכתב רש"י שהיה קל בדעתו וכו', היינו כמדריגת הצדיקים החריפים שהרשיעו ודנו לכף חוב, ולקח אותו האלקים לפי שאין העולם יכול להתקיים במדת הדין.
- לפי שראה ברשעת הדור ולא היה יכול לסובלם ביקש להתהלך את האלקים. גם נח רצה לעלות לשמים, וממה שלא זכה לכך מוכיחים היש דורשים לגנאי שהיה צדיק רק לפי דורו. לא רצה להיכנס לתיבה לפי שהיה מצפה לעלות לשמים.

- לפי הדורשים לשבח לא זכה לכך באשמת דורו. וגם שנשאר כדי להורות ולהדריך את בניו.
- נח היה מייחד יחודים בכל תנועה כמו חנוך. כשאין הדור ראוי אסור לייחד יחודים. ונח מסר נפשו לייחד יחודים אף בדור המבול.
- רמז בשם החודש מרחשון מלשון רחושי מרחשין, שעיכוב הגאולה בגלל שלומדים בלחישתה. הלומד בקול רם תורתו נעשה לו סם חיים ואינו נחלה מרוב הלימוד.

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

בעת ירידה ונפילה צריך להתחזק להפכה לטובה

שיהא ירידה לצורך עליה

- שברון לב האדם נוכח הירידה והקרירות שמרגיש זמן קצר אחר ההתעוררות הרבתי שהיתה לו בימים הקדושים או בתחילת ה'זמן' בישיבה.
- מספה"ק דגל מחנה אפרים, שלפעמים מרגיש האדם התרחקות מהקדושה, כי הקב"ה מלמדו בכך לעבוד את ה' גם בזמנים שאינו מרגיש התעוררות.
- מספה"ק מאור ושמש, שעבודת האדם להתגבר על יצרו בכל יום ויום, וזהו מעלתו ויחודו שהוא במדרגת 'הולך', והוא בכך יותר מהמלאכים שהם בבחינת 'עומד'.
- מספה"ק מאור עינים, על חובת האדם לעבוד את ה' גם כשמרגיש במדרגה נמוכה, כי בעבודת ה' ישנה ירידה לפני עליה.
- נח היה איש צדיק תמים בזכות שעבד את ה' גם בזמנים של הסתרה.

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת
לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים

נא יפנו מבעוד מועד במלפון: 052-7140042

דברי תורה

מב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת נח תשכ"ט

וכשיושב לאכול זיכור שהשי"ת רואה כל לעיסה ובליעה שלו, כמו ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות ב, א) דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין, רצ"ל המעשים שלך בדברים הנוגעים לגופך, שאתה מוכרח לאכול ולשתות ולעסוק בפרנסה וכו', על הכל אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, כמה פירורים אכלת והאם לא היית יכול להסתפק בפחות מזה כדי חיך וכו' ב. ואפילו שיחה יתירה שבין איש לאשתו מגידים לו לאדם וכו' (תגנה ה, ב), [והיינו אפילו בשיחה לעת הצורך מדקדקים עמו אם לא סח דיבור מיותר, שכן] לאו ברשיעי עסקינן שמרבים לפטפט, ועוברים באיסור דרבנן שאמרו (אבות א, ה) ואל תרכה שיחה עם האשה באשתו אמרו וכו', מכאן אמרו חכמים כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האשה גורם רעה לעצמו ובוטל מדברי תורה וסופו יורש גיהנום.

ויבואר ככוונת אומרם ובוטל מדברי תורה, שאין המכוון לאותה שעה שמרבה בשיחה והוא מבטל מן התורה, דהא פשיטא ומאי קא משמע לך, אלא רצונו לומר דסופו להיות פורש ממשנתו ובוטל לגמרי מדברי תורה. בהיות ואינו שומע לדברי חכמים שגדרו גדר בדבר ועשו משמרת לדברי תורה, כהדא (יבמות

בתורה"ק (בראשית ו, ט-א) אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלקים התהלך נח. ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת. ותשחת הארץ לפני האלקים וגו'.

ויש לדייק באומרו 'איש' צדיק וגו' שלכאורה שפת יתר הוא. גם צריך לבאר כוונת אומרו צדיק תמים, ובגמרא (ע"ו, א) תמים בדרכיו צדיק במעשיו עב"ל, וצריך ביאור. עוד בגמרא (סנהדרין קה, א) אמר רבי יוחנן בדורותיו ולא בדורות אחרים, וריש לקיש אמר בדורותיו כל שכן בדורות אחרים, והובא ברש"י כאן, יש מרבתינו דורשים אותו לשבח כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי לפי דורו היה צדיק וכו' עיי"ש, וכבר עמדו בזה דמנא להו לדרוש לגנאי כשאפשר לדרוש ולספר בשבחיו של צדיק.

ונראה לפרש צדיק תמים שצדקתו היתה בתמימות ובשלימות, שהיו ימיו ושנותיו תמימים בלי מגרעת וחסרון. דזה מעיקרי העבודה שלא יהא אדם עובד לה' רק בשבתות וימים טובים כשיש התעוררות מלמעלה, או כשיושב בבית המדרש ועוסק בתורה ובתפלה, אלא בכל יום תמיד, ואף כשיושב סגור בחדרי הדרים ידע ויזכור דעין של מעלה רואה אותו,

מה שאני עושה אני נמלך במפיכשת רבי עב"ל, היינו שגלל כן ראוי אני להיות נשמר מן החמא.

ולזה לא נקרא חכם אלא תלמיד חכם, דלא יתכן להתעלות בחכמה אלא אם כן יושב ושונה מפי רבו, וכענין שאמרו (ברכות ו, ב) שגדולה שמושה יותר מלמדודה, ושמעתי מצדיקים שאין המכוון דוקא לשמשו בפועל אלא שכרוך אחריו לראות ולהתבונן בדרכיו ומעשיו. זה דרך הבעש"ט, ובדרכו הקדושה אנו הולכים עד היום הזה.

דבר זה ידוע ומקובל היה, כשראו אחד שמתנהג ברכנות ומחולל נפלאות ומופתים, בדקו אחריו האם שימש אצל צדיקים וקדושים, ובאם לאו נתרחקו ממנו כמטחוי קשת, כי אין אדם יכול לכדו בלי כח הצדיקים שישמרו עליו, אף אם הוא בעל כשרונות ויושב ומתבודד בחדרו הרי שביציאתו משם יהא ממוא ומטומא, דללא שמירת הצדיקים אין אפשרות להתגבר על כח הטומאה ששולמת בעולם. וכן נמצא שכן היה באותו האיש שהעיו לדבר בפני רבי יהושע בן פרחיה ויצא לתרבות רעה (סוטה מו, א; סנהדרין קו, ב), [ודחאו מלפניו כי] אם היה נשאר להסתובב בין התלמידים היה רק מביא טומאה.

לבן אמרו (שבת ל, ב) כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוינה, כי סופו להיות מגלה פנים בתורה שלא כהלכה, דבהיות והוא יושב לפני רבו בלי אימה והכנעה אין לו שמירה, אשר על כן עדיף שתכוינה שפתותיו [ולא ידרוש בהם שלא כהלכה].

שמעתי מהגה"צ מנאסיר זצ"ל משל למעין ובאר מים שבאים לשאוב

כא, א) ושמרתם את משמרתי (ויקרא יח, ל) עשו משמרת למושמרת, היינו שאם תעשו משמרת אז תזכו למשמרת רצ"ל שאני אשמור אתכם, ומכלל הן אתה שומע לאו, ואז בהסר המשמרת והשמירה דלעילא יפול הנופל ויתדרדר מטה מטה בלי גבול.

וזה כענין שמצינו (ברכות ד, ב) חכמים עשו סייג לדבריהם כדי שלא יהא אדם בא מן השדה בערב ואומר אלך לביתי ואוכל קימעה ואשתה קימעה ואישן קימעה ואחר כך אקרא קריאת שמע ואתפלל, וחוטפתו שינה ונמצא ישן כל הלילה וכו', וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה עב"ל. וכן שמעתי מצדיקים על חובת הזהירות לשמור ולעשות ככל הכתוב בשולחן ערוך, דזה נוגע לא רק בפרמיות להלכה זו, אלא בכללות לכל דרכיו ועניניו, והיינו שאם נזהר כמה שאמרו חכמים יש לו שמירה מן השמים שלא יכשל במעשים רעים ועבירות חמורות.

*

סח לי הגה"צ אבד"ק נאסיר זצ"ל, דכששהה פעם במחיצת דר"ז הגה"ק משינאווא זי"ע נסכה השיחה אודות ישיבתו של החתם סופר זי"ע, וכמה שהיו שם בחורים באים בימים ובשנים, נענה הרה"ק משינאווא ואמר: החתם סופר בקדושתו האיר אל תוך חדריו האכסניא של הבחורים שלא יוכלו לבוא לידי עבירה, עכדה"ק. ואולם מודעת זאת שהיו שם גם כאלו שהקדיחו תבשלים ויצאו לתרבות רעה, כי בשביל לזכות לשמירה צריך שיהא נכנע וכפוף תחת רבו לשמור ולעשות ככל היוצא מפיו. וכן מצינו (ברכות ד, א) לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני (תהלים פו, ב) כך אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם לא חסיד אני וכו' ולא עוד אלא כל

וכאילו בא על כל העריות. וזה המכוון בכל הדברים שהפליגו חז"ל ואמרו שכאילו עבר בחמורות, כגון (זוהר, ח"ג דף קעט א; רמב"ם, הלכות דעות ב, ג) כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, דהיינו שמוזה יבוא לעבירה אחרת, ועבירה גוררת עבירה עד שילך ויעבוד עבודה זרה (ועיין שבת קה, ב).

זה גם המובן במה ששנו חכמים (אבות ג, ג) שלשה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים, דכשאתה רואה איך שכל כולם שקועים באכילתם עד שלא נזכרים לדבר דברי תורה, שכל כך גברה הטומאה עליהם, אתה יכול לומר עליהם שהם אוכלים מזבחי מתים, דלא רחוקה היא אכילת זבחי מתים מאכילה בלי דברי תורה.

מסופר על הגאון המהרש"ם זצ"ל
 דמשנטל ידיו לסעודה ועד לברכת המוציא היה חוזר ומשנן בדעתו כל הלכות סעודה. דכשארם מישראל בא לאכול הרי צריך לדעת דיני והלכות הסעודה שלא יכשל בהם. וכשחוזר על ההלכות בודאי שעולה בדעתו איזה חידוש, וממילא יש על מה לדבר בעת אכילתו. וכן ראו תמיד כאשר שלשה אברכים הסבו יחדיו היה כל שיחם וסיגם בדברי תורה, וכן בכל מקום שהלכו היו משוחחים ביניהם בדברי תורה. כשנסעו במסילת הברזל קרה הרבה פעמים שמרוב עיונם בדברי תורה תעו ויירדו בתחנה אחרת. וידענא על אחד מתלמידיו המובהקים של הגאון מטארנא [רבי מאיר אריק] זצ"ל שלא נתנו ללכת לברו אל ביתו, מכיון שמרוב שקיעתו בלימוד התורה לא ראה ולא הכיר את ביתו.

מים מתוכו, שכפי מה ששוחים להוריד את הדלי ביותר עומק כך מצליחים לדלות יותר מים, מה שאין כן כשנשאר עומד בגוף זקוף אינו יכול לשאוב כלום. כך כמה שאדם משפיל עצמו בהכנעה אל הצדיק הוא מצליח יותר לשאוב ממנו מלא חפנים, ובלי ביטול והכנעה לא ישיג מאומה (ועיין דרך פקודיך, מצוה ה, חלק המחשבה, אות י). על כן ציוו חז"ל ואמרו (אבות ב, י) והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים, והוי מתאבק בעפר רגליהם והוי שותה בצמא את דבריהם (שם א, ד).

*

דבר זה ללמד על הכלל כולו יצא בכל מצוות ואזהרות התורה, דיותר ממעשה העבירה כשלעצמה יש לחוש מפני התוצאות, והאסון היותר גדול היא שעבירה גוררת עבירה (אבות ד, ב).

על דרך זה יבואר מה שאמרו (סוטה ד, ב) כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים וכו' כאילו בא על כל העריות, ופליאה דעת להבין וכי כל כך חמורה הגאווה שהעונש על זה כעבירת עבודה זרה וגילוי עריות (ועיין שו"ת הריב"ש, סימן קעא), אלא שדברו חכמים על שם סופו. משל לעשיר גדול שמשחק בקוביא וכיוצא בזה שהוא מאבד אמונתו אצל האנשים, ואף אחד לא ילוה לו אפילו סכום קטן, דאף אם לעת עתה נכסיו מרובים הכל רואים אותו כאיש עני ואביון, מכיון שבהתנהגותו בודאי יפסיד כל רכושו. כך הבינו חכמינו הקדושים דלא גדול המרחק מגאווה לעבודה זרה ועריות, וכל אדם שיש בו גסות הרוח שאול פתוחה לפניו להיות עובד עבודה זרה ומגלה עריות, ולכן מעתה יהא בעיניך כאילו עובד עבודת כוכבים

ביותר הדברים אמורים בדורנו זה שאין דרך ממוצע ובינוני, אם הוא בחור ואברך ירא שמים תמים ללא שום פגימה וסטייה, שאין אצלו הבדל במוני היום אלא כל היום תורתו אומנתו ושוקל ומונה כל דיבוריו, עלה יעלה בהר ה'. ואם ח"ו אינו כך טמא טמא יקרא, וסופו להכשל באיסורי כריתות רח"ל. על כך נרמז במאמר ז"ל (סנהדרין צה, א) שהדור שבן דוד בא יהא או כולו זכאי או כולו חייב, שלא כמו בדורות הראשונים שהיה אפשר להיות עם הארץ שמקיל במעשרות ובכל זאת אימת שבת עליו (ירושלמי, דמאי ד, א), הרי שבדורו של משיח אין אפשרות כזאת, אלא או שמתנהג באופן שכולו זכאי, או שנכשל ויורד להיות כולו חייב.

והסיבה לכך היא מה שבעקבות משיחא חוצפא יסגא (סוטה מט, ב), ולא כדורות הראשונים שקבלו עליהם מרותם של חכמי הדור, וקיימו בהם (דברים י, ב) את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים (פסחים כב, ב), [ומתוך כך היתה להם שמירה שלא יכשלו וכנ"ל], הרי דור שבן דוד בא בו חכמת הסופרים תסרה ויראי חטא ימאסו וכו' ותהי האמת נעדרת וסר מרע משתולל, דכל מי שסר מרע משתולל על הבריות (סנהדרין צו, א), דכל העולם אומרין עליו שוטה הוא (רש"י), ולא יפלא אפוא מה שפני הדור כפני כלב (שם).

ובן מצינו בדברי ישעיה (ג, ה) ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד, ובגמרא (חגיגה יד, א) אלו בני אדם שזמנוערין מן המצוות ירהבו במי שממולא במצוות כרמון, רצ"ל דזה סיבת זה, ובעוד שבימי חז"ל אמרו (ברכות נו, א) אפילו ריקנין שבך מלאים מצוות כרמון, הרי שבעקבתא דמשיחא שיראי

על זה המכוון במאמרם ז"ל (ע"ז יב, ב) שאפילו שיחת חולין של תלמיד חכם צריכה תלמוד, דכיון שגם כל עניני החולין חייבים להיות על פי התורה ודיניה יש בכל שיחם וסיגם לימוד שלם. תורה שלימה יש בהלכות לבישת בגדים, והלכות בית הכסא, וכמסופר בגמרא (ברכות סב, א) אמר רבי עקיבא פעם אחת נכנסתי אחר רבי יהושע לבית הכסא ולמדתי ממנו שלשה דברים וכו', אמר ליה בן עזאי עד כאן העזת פנים ברבך, אמר ליה תורה היא וללמוד אני צריך וכו'. ועל זה המליצו מה שאמרו (אבות ב, א) כל מעשיך בספר נכתבים (ועיין מדרש שמואל שם), שעל כל מעשי אדם מישראל כתוב בספר כדת מה לעשות, אין שום תנועה והזות ידים שלא תהא בה הלכה ערוכה.

כל זה מכלל חובת בכל דרכיך דעהו (משלי ג, ו; שו"ע אור"ח סימן רלא), לעלות על משכבו כדין וכדת, להשכים ולקום כמו יהודי, וכן בכל הליכותיו ומעשיו. וצריך לדעת שעל כל נעלם יביאך האלקים במשפט מבלי לוותר על שום דבר, ולהוציא מדעת בורים וריקים שאם רק נוהר מלעבור על איסורי כריתות כבר יצא ידי חובתו. ומאחר שרווחה דיעה משובשת הלזו לא יפלא מה שהדור יורד ממה מטה, שכך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד (שבת קה, ב), דקדקו בלשונם ולא אמרו היום אומר לו עשה עבירה זו וכו', אלא עשה כך, היינו שנסתתרו אותו על איזו הנהגה ואומר לו שאין זו אלא חומרא יתירה ולא צריך להקפיד על כך, וכך מהקלות מביאו אל החמורות, עד שבסוף מגיע לעבודה זרה.

יראה ברשעתו של עשו^ד ואם היה מתושלח רואה את המבול היה מצטער בהוודע לו מזה רשעת הדור, על כן סלק אותו הקב"ה מן העולם לפני המבול. וכמו כן חנוך נסתלק ועלה מן העולם קודם המבול (ועיין זוהר ח"א דף רז, א), ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח אותו אלקים (בראשית ה, כד).

ישם ברש"י, צדיק היה וקל בדעתו לשוב להרשיע, לפיכך מיהר הקדוש ברוך הוא וסילקו והמיתו קודם זמנו. ותמוה מאוד לומר כן על חנוך שבקדושתו נתעלה להיות מלאך מטטרון (הרגום ונתן שם, ועיין יבמות טז, ב תוד"ה פסוק). ונראה לפרש, דהנה היו שתי בחינות של צדיקים, היו כאלו שלמדו זכות על הכל, וכגון הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, והרה"ק רבי אליעזר אבי הבעש"ט זי"ע, שזכו במדריתם שלא לראות עמל בישראל, ובבחינת מה שנאמר (תהלים קי"ז, ז) העבר עיני מראות שוא, ולעומתם היו צדיקים תקיפים חריפים מאוד, וכגון זקה"ק רבי דוד בנו של החכם צבי זי"ע, דכשהקול נשמע שהוא הולך לבית המדרש להתפלל היה הרחוב מתרוקן מאנשים שכולם ברחו והתחבאו, לפי שאם נודמן לפניו בן אדם שהכיר עליו שאינו

חמא ימאסו (עיין מהרש"א, הגנה שם ד"ה ונתתי), וירדבו במי שממולא במצוות כרמון, נמשך מזה להיותם מנועריין מן המצוות.^א

*

בעוונותינו הרבים אוי לנו שכך עלתה בימינו, שיתכן להיות למרן גדול וחסיד כשאיין בו ניצוץ דניצוץ של יראת שמים, וממילא אין ערך בלימודו, כי צריך שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים (ברכות טז, ב) יחדיו יצמדו. הנמצא בדורנו איש אשר רוח בו לדעת חובת הזהירות בשמירת העינים והדיבור, באשתו אמרו קל וחומר באשת חברו, ולא לבטל מן התורה רגע כמימרא. אשריהם לצדיקים מהדורות שלפנינו דמשמאי קוצי להו שלא לראות בדורו של שמד וחבלי משיח.^ב

זו היתה סיבה למה שמת מתושלח קודם המבול (סנהדרין ק"ב, ב), אף שהיה יכול גם הוא להנצל בכניסה לתיבה, או בשאר אופנים דהרבה ריוח והצלה לפניו יתברך, אלא שברוב צדקתו וכה שלא לראות ברעה אשר ימצא את דורו.^ג ויתכן שלא ידע ולא הכיר ברשעתם של בני דור המבול, וכדמצינו ביצחק אבינו [שלא הכיר ברשעתו של עשו, ובסוף] ותכהין עיני יצחק מראות (בראשית כו, א) היינו כדי שלא

^ד במדרש (בראשית רבה ס"ה, י): ותכהין עיניו מראות, א"ר אלעזר בן עזריה מראות ברע, מראות ברעתו של רשע... מכאן אמרו כל המעמיד בן רשע או תלמיד רשע סוף שעניו כחות... בן רשע מיצחק, ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו. וביפה תואר: שעניו כחות לטובתו שלא יצא בשוק ויצטער בראותו ברעת בנו או תלמידו. עוד שם (בר"ה יהי יצחק): שאף על פי שנתפרסם רשעתו של עשו מאז, לא היה מרגיש בו יצחק שהיה מחזיקו לצדיק כי ציד בפיו... אבל לעת זקנת יצחק גבר רשעו מאוד וכו'.

^א וראה בגמרא (תענית ז, ב): כל אדם שיש לו עזות פנים סוף נכשל בעבירה וכו'.

^ב וראה בגמרא (סנהדרין צ"ב, ב) ייתי ולא איהמיניה... משום חבלו של משיח וכו'.

^ג ראה אור לישרים (דרוש ב): כשהקב"ה חפץ להביא פורעניות לעולם, ורצה הקב"ה שהצדיק לא יראה אותו, נאסף הצדיק תחלה מוקד, כדרך שמצינו במתושלח שהיה צדיק גמור יותר מנח נטלו הקב"ה מעולם טרם בוא המבול לעולם.

שנאמר בו את האלקים התהלך נח, לא נענה בבקשתו אלא נשאר בעולם כשבאו מי המבול. ויש לומר דמוה מקורם של הדורשים לגנאי שלא היה צדיק אלא בדורו, דלא היה כצדיקים שבדורות אחרים שזכו שלא להיות בדור המבול. וזה כוונת אומרו, נח איש צדיק, שנשאר איש מאנשי הארץ, ולא עלה ונתעלה להיות מלאך כמו חנוך, וזאת לאשר צדיק תמים היה בדורותיו, ואילו היה בדורו של חנוך או אברהם לא היה נחשב לצדיק.

וּפְתַח הַכְּתוּב וְאָמַר, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ,
דאלמלי היה לו זרע ברך ה' כדוגמת יעקב והשבטים היה יכול לומר אני וביתי נעבוד את ה', אבל בהיות אשר אלה תולדות נח, וכפי שמונה והולך את תולדותיו כשבניהם חם ויפת, על כן את האלקים התהלך נח שביקש להתהלך את האלקים ולהסתלק מן העולם, ומפרש את סיבת הדבר כי יולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת, וגם ותשחת הארץ וגו' שהיה דור מושחת ומקולקל, על כן קץ בחייו מפני בניו ובני דורו.

בַּדֶּרֶךְ זה יובן מה שכתב רש"י (ז, י) מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול ולא נכנס לחיבה עד שדחקוהו המים, ותמוה שהלא העיד עליו הכתוב נח איש צדיק תמים היה ואיך אפשר לומר עליו דמקמני אמנה היה. אלא יש לומר דהיה מקוה שיחוס ה' עליו ולא יצטרך לראות את המבול, ועד שלא דחקוהו המים היה יושב ומצפה שיוכה לעלות השמימה. וכעין דאיתא (שבחי הבעש"ט, והובא בהקדמה לבעש"ט על התורה, אות עב) על הבעש"ט הקדוש זי"ע שהיה מצפה לעלות בסערה כמו אליהו, אלא שהדור לא זכה לכך.

מתנהג כשורה נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות. ונראה שזו היתה מדתו של חנוך, ויתהלך חנוך את האלקים בהנהגה של מדת הדין, ומתוך כך היה קל בדעתו להרשיע את האנשים, וכשראה אחד שהיה בו נדנדוד עבירה לא היה יכול לסובלו ועשה אותו גל של עצמות, [לשוב] ולהרשיע היינו להשיבו אל האדמה אשר ממנו לוקח, שעל כל חטא קל דן אותו כרשע, על כן לקח אותו אלקים לפי שראה שאין העולם מתקיים במדת הדין (רש"י, בראשית א, א).

וְלִעֲנִינֵנוּ אפשר לפרש עוד, שחנוך עצמו ביקש על סילוקו מן העולם לפי שלא היה יכול לסבול את בני דורו ואנשי סביבתו,⁶⁷ ויתהלך חנוך את האלקים פירוש שרצה רק ללכת אל האלקים ולפרוש מן העולם. את האלקים היינו שהסכים לקבל עליו חומר הדין וכל היסורים ובלבד שלא להישאר בעולם ולראות עולם כחורבנו. זה שכתב רש"י, צדיק היה וקל בדעתו לשוב להרשיע, תרתי קאמר, שהיה קל בדעתו 'לשוב' אל מקור שורש מחצבתו ולהסתלק מן העולם, וזאת בגלל שברוב צדקתו היה קל בדעתו 'להרשיע' את בני העולם, ולא היה יכול לסובלם ולהיות עמהם.

וְאוֹלָם נח לא זכה לכך, על אף שגם הוא ביקש ללכת את האלקים, כמו

⁶⁷ וכן מסופר בספר הישר: ויתהלך חנוך את האלקים אחרי הולידו את מתושלח ויעבוד את ה' וימאס בדרכי בני האדם הרעים... ויפרד בחכמתו את נפשו מבני האדם ויסתר את נפשו מזה ימים רבים וכו'. ובתוספות השלם: ויתהלך חנוך מלמד שתיקן בית המדרש חוץ לעולם שלא יראה במעשים רעים של עולם ושם עבד להקב"ה יומם ולילה וכו'.

נצבים, והובא באריכות בפתוחי חותם שבהקדמת שו"ת יורה דעה, ד"ה וזה נראה לכיון) לפרש הכתוב (דברים ל, ט) והותירך ה' אלקיך וגו' בפרי בטנך וגו', בהקדם מה שכתב הרמב"ם (במכתב לבנו) דאשרי למי שחתמו ימיו מהרה, ויפלא דהלא ענינו רואות השרידים אשר ה' קורא גם המה ינובון בשיבה, ובלי ספק כי הם השלימו נפשם בימי געורם, ולהיכן אריכות ימים של אלו, אמור מעתה כי בודאי הם מצד עצמם כבר חתמו ימיהם, ואריכות ימים שלהם אינו לטובת עצמם, כי כבר שלמו ימיהם מצד כשרון נפשם, רק השי"ת מניחם עוד על האדמה לטובת זרעיהם וצאצאיהם ותלמידיהם שיהנו מאורם וישלימו גם הם נפשם, וזהו שאמר והותירך ה' לטובה בפרי בטנך, הב' משמשת במקום בעבור, בפרי בטנך כשכיל פרי בטנך, עכדה"ק.

ובן יש לומר בנח שאכן השלים את נפשו והיה ראוי שיקח אותו אלקים כמו חנוך, אלא שהותיר אותו ה' על האדמה למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו, שעדיין לא הגיעו לכלל גדלות דלפני דור המבול היה זה בנן מאה שנה, כדמצינו (בראשית רב כו, ב) שאפילו יפת שהוא הגדול כשכא המבול לא היה בן מאה שנה שראוי לעונשים וכו' עיי"ש, והיה צריך עדיין ללמד את שם וגם את יפת, ואולי שגם את חם, דאף שלא עלתה בידו להחזירו לגמרי למוטב מכל מקום העמיד אותו באופן שיהא לו תקומה באחריתו, וכדאיתא מהאר"ל (ליקושי תורה, פר' בראשית, ד"ה הנחש השיאני, וע"ע גלגולי נשמות להרמ"ע מפאנו, מערכות ה אות ו) שנתקן במבי עבדו של רבן גמליאל.

זה שאמר הכתוב, אלה תולדות נח ובשבילם ולמענם נח איש היינו שלא

על זה (ו, א) ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה, ואל תצפה שלא תצטרך ליכנס אל התבה ותעלה השמימה, כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה דייקא, וכהיש דורשים לגנאי שרק בדורו היה צדיק, ולכן לא זכה שיקח אותו האלקים כמו חנוך ונצרך לבוא אל התבה.

ולפי דעת הדורשים לשבח יש לומר דמעם הדבר שלא עלה השמימה לפי שלא היה דורו ראוי לכך, וזה שאמרו בדורו היה צדיק ואילו היה בדורות אחרים כל שכן שהיה צדיק, היינו שאז היה מתעלה ביותר עד כדי להתהלך את האלקים ולעלות לשמים. וזה שאמר הכתוב, נח איש צדיק תמים היה, וכנ"ל שנשאר איש ולא עלה להיות מלאך, וזאת בדורותיו לפי שהיה בדור המבול, אבל אילו היה בדורו של חנוך היה גם הוא מתהלך את האלקים. וזה גם המכוון במה שנאמר לו בא אתה וכל ביתך אל התבה דלא תוכל לעלות לשמים, כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כשאין הדור ראוי לכך.

*

עוד יש לפרש בכונת אומרו אלה תולדות נח, דהיה מקום לומר שנשאר נח לפי שהיה צריך להעמיד תולדות, אבל כאשר תראה אלה תולדות נח שלא הוליד יותר מאלו שנולדו לפני המבול, תבין ותראה אשר מה שנה איש ולא נעשה מלאך זה בגלל שהיה צדיק בדורותיו שרק בדורו היה צדיק וכהדורשים לגנאי.

ולפי הדורשים לשבח יש לומר שנשאר בשביל להדריך בניו בדרכי ה'. וכדרך שכתב החתם סופר (תורת משה, פרשת

הצדיק (בראשית מא, לח) איש אשר רוח אלקים בו, רצ"ל שגם בנוגע להיותו איש, דהיינו בעניניו האישיים והגופניים, היה בו רוח אלקים.

והוסיף הכתוב כאן לפרש, את האלקים התהלך נח בתמידות, גם בעסקיו הגשמיים. וכענין שנאמר ויתהלך חנוך את האלקים, והוא היה תופר מנעלים בפועל וכו' והיה חנוך באמונתו מכויין בהם לקשור העולמות וכו', ועל כל תפירה ותפירה היה מכויין ואומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שיש בפסוק זה קשר ויחוד כל ההיכלות עליונים וכו' (עשרה מאמרות, אם כל ח, ג, כב). וגם נח בכל תנועה היה מיחד יהודים.

ולפי מה דאיתא בספרים הקדושים מתלמידי הבעש"ט זי"ע, יש סכנה להתעסק ביחודים כשאין הדור ראוי לכך (וראה כתם אופיר על מגילת אסתר ד, יג), והיו צדיקים שהלכו גבוה מדי, ומהם שנסתלקו מן העולם, ומהם שלא עלתה בידם כמו שרצו. וזה על דרך דמצינו (ברכות לב, א) שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, משה רד מגדולתך כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל ועכשיו ישראל חטאו וכו'. ומכאן תצא תורה שבדורנו זה אין ליחוד יחודים, ואין צריך לומר להתעסק בקבלה מעשית שכבר נאסר לפני כמה מאות שנים, אלא אפילו ליחוד יהודים אסור.

זה שאמר הכתוב לרבנותא, נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלקים התהלך נח, שאף בדורו דור המבול היה מיחד יהודים, ואת האלקים התהלך נח שהלך ועלה למקום שאף מלאך ושרף אינו יכול להגיע, כי באהבת ה' שבו השליך נפשו מנגד.

עלה לשמים, על אף אשר את האלקים התהלך נח שביקש להתהלך את האלקים ושיחתמו ימיו במהרה, הותירו ה' לטובת תולדותיו.

על זה גם רמז באומרו בא אתה וכל ביתך וגו', שלכאורה אומרו 'אתה' הוא למותר שהרי אליו היה מדבר, אלא שרמז לו בזה דהסיבה שאני אומר לך שתבוא גם 'אתה' אל התיבה לחיות בארץ הוא בשביל 'ביתך'.

*

לפי מה שנתבאר בראש דברינו בשבחו של נח צדיק תמים דהיינו שהיה תמים בימיו ובמעשיו, שכל הזמנים שיום לטובה להתהלך את האלקים, יש לרמוז עוד באומרו 'איש' צדיק, על פי מה שאמר רבה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע¹ לפרש הכתוב (תהלים קמ"ז, ו) צדיק ה' בכל דרכיו, דמו שהוא צדיק, ה' עמו בכל דרכיו, רצ"ל שגם בהיותו מתהלך ועוסק בעניניו הגשמיים זוכר את ה'. וזה שאמר נח איש צדיק, שהיה צדיק גם בחלק האיש והגופני שלו, שכל דרכיו ותנועותיו היו לשם שמים. ועל דרך זה יפורש גם מה שנאמר ביוסף

¹ אולי צ"ל הרבי מלובלין זי"ע, עיין בדברי אמת (ריש פירשת שמיני): דהנה פירשתי כבר, ואחר כך שמעתי אומרים זאת בשם הרב רבי בער ז"ל, על צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו... כי הנה יש מי שכל חפצו ורצונו לעבודת שמים, וכל מה שרוצה להתנהג אינו חושב כי אם לילך בדרכי הש"ת, אבל כשעוסק במעשיו אינו דבוק בו יתברך כל כך ושוכח הדביקות, ויש מי שדבוק בו יתברך יותר ואינו שוכח את ה' גם כשהוא במעשיו החביבים לו... וזה צדיק, מי שהוא צדיק, ה' בכל דרכיו ולא בכל מעשיו, וחסיד ה' בכל מעשיו גם כן. עיי"ש (וכן שם בפירשת בחוקותי; וע"ע באורח לחיים, פירשת לו).

בהרהור בלבד, שעל זה נפסק בשולחן ערוך (אור"ח סימן מו, ד) המהרהר בדברי תורה אינו צריך לברך, משמע שאין מקיים בזה מצות לימוד התורה (עין שו"ע הרב, הלכות תלמוד תורה ב, יב, ובשו"ת דברי יציב, אור"ח סימן נ אות ג), וכמו כן בשלומד בלחישת (עין שו"ת דברי יציב, חלק ג, סימן כב אות ג), דצריך שילמוד כל היום בקול גדול עד שיהא פיו מתייבש ושפתותיו מתדבקות, ואל יחוש שמא יחלה ויחלש מזה שהלא מוכמח הוא דחיים הם למוציאיהם בפה. לאפוקי מי שאינו מוציא בפה ובקול רם, דעלול הוא להנזק מרוב ישיבתו, שישכיח קשה לתחונניות (כתובות ק"א, א), וזאת כאשר לא זכה נעשית לו סם מיתה (יומא ע"ב, ב). אבל זכה נעשית לו סם חיים, והיינו בשלומד בקול רם, דחיים הם למוציאיהם בפה ולכל בשרו מרפא, למימינים בה סמא דחיי למשמאילים בה סמא דמותא (שבת פ"ח, ב).

ובאשר עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, ובצפייתנו צפינו שבתשרי ניגאל בראש השנה, ואחר כך היינו יושבים ומצפים בחג הסוכות, והן בענייני הגענו לחודש מר חשון ומאוד מר לנו שעדיין לא בא, וקורים שם החודש מרחשון מלשון רחושי מרחשין, לרמוז שצריך לחזור בתשובה על הלימוד ברחש השפתיים, שלא קיימנו חובת לעסוק בדברי תורה (כנסת הכרחה) בקול רם ובכל כוחו.

יעזור השי"ת ויפתח לבנו בתורתו, והאר עינינו בתורתך, שנזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. ויושיע לכל בני ישראל בכל מקום שהם בכללות ובפרטיות, ברוחניות ובגשמיות, בבני חיי ומוזוני רויחי, וניגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

*

יעזרנו השי"ת כימי צאתנו ממצרים, ששם נאמר (דברים כו, ז) וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו, ויראה בעניינו איך שנשארנו, אולי יחוס עם עני ואביון אולי ירחם. וקורים תמיד פרישת נח בחודש מרחשון, שכבר עבר כל החודש תשרי ועדיין לא זכינו להגאל, מתי אבוא ואראה פני אלקים, היתה לי דמעת לי לחם יומם ולילה באמור אלי כל היום איה אלקיך (תהלים מג, ג-ד) ועד מתי יכולים לסבול זאת.

ומזבא בשם הרה"ק מרוזין זי"ע, שדרש בשם החודש מרחשון, מלשון רחושי מרחשין שפוותיה, ופירש בזה לפי דרכו בקודש. ואולי יש לומר עוד בזה דאחרי שעבר חודש תשרי ועדיין משיח לא בא, חובתינו לפשפש ולמשמש במעשינו, שהרי אם ישראל עושין תשובה נגאלין וכו' (סנהדרין צו, ב). ובאמת רבים הם בחורים ואברכים שיושבים ועוסקים בתורה, ברם דא עקא שלומדים בלחישת וברחש שפתים וקולם לא ישמע. ומצינו (עירובין נג, ב) ברוריה אשכחתייה לההוא תלמידא דהוה קא גרים בלחישת, במשה ביה אמרה ליה לא כך כתוב (שמואל ב' נג, ה) ערוכה בכל ושמורה, אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת ואם לאו אינה משתמרת וכו'; אמר ליה שמואל לרב יהודה שינא פתח פומיך קרי, פתח פומיך תני, כי היכי דתתקיים ביך ותוריך חיי שנאמר (משלי ה, כב) כי חיים הם למוציאיהם ולכל בשרו מרפא, אל תקרי למוציאיהם אלא למוציאיהם בפה עיי"ש.

מה נאמר ומה נדבר, אוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר, נכנסים לבית המדרש ורואים איך שיושבים ומעיינים

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

בעת ירידה ונפילה צריך להתחזק להפכה לטובה שיהא ירידה לצורך עליה

להתעלות בעבודת ה' ולהתאמץ לזכות לקרבת אלקים, ובשמחת תורה בשעת ההקפות נתעורר לקבלת עול תורה.

אולם מה נאמר ומה נדבר, הלא כבר בעמדנו בימים אלו כמעט שאין מרגישים עוד רושם מאותה התעלות ואין עוד היכר להתעוררות הרבתי שהיתה לנו, וכל מה שקבלנו על עצמנו בימים הקדושים כמעט שלא נודע כי באו אל קרבנה, וההתעוררות כולה היא כחלום יעוף ואבק פורח. בנין כך לכו של אדם מר עליו כשהוא מרגיש שהוא שב לסורו ככלב השב על קיאו, ופוחת והולך ומה שהיה הוא שיהיה.

בדומה לזה הוא בכל תחילת זמן לימודים בישיבה, שהבחורים באים ומתקבצים בהתעוררות גדולה מתוך כוונה אמיתית ליישב באהלה של תורה בהתמדה וביגיעה, וכל אחד נושא עמו באמתחתו צוררות של קבלות טובות ליישב ולהגות בתורה יומם ולילה בלי הפסק, לסיים מסכתא זו או פרק זה וכדומה, ואולם כאשר אך עוברים ימים מועטים או איזה שבועות כבר חוזר ובא היצר הרע ומבלבל המוחות ומקרר את ההתלהבות והאש

בתוך"ק (בראשית ו, ט) אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלקים התהלך נח.

וצריך ביאור אריכות הלשון, איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלקים התהלך נח, דלכאורה היינו הך, ובאם היה צדיק תמים בדורותיו בהכרח שהתהלך את האלקים.

הירידה והקיררות לאחר גודל ההתעוררות של הימים הקדושים

אנו עומדים כעת בשבועות שלאחר הימים הקדושים והגוראים, ראש השנה, עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, ואחר כך ימי השמחה של חג הסוכות ושמחת תורה, שבהם זכה כל אדם מישראל להתעוררות תשובה ולהתעלות במדרגות הקדושה. כל יהודי היו לו הרהורי תשובה וחרטה על מעשיו במשך בשנה החולפת וקיבל על עצמו לעזוב דרכו הרעה ולשפר מעשיו מכאן ואילך לעשות נחת רוח לכורא ית"ש. ובימי חג הסוכות גם נתעורר כל יהודי בעת התפילות והנענועים

כמו בימים הנוראים שבהם זוכה האדם להרגיש בחוש שהוא מתעלה ומתקרב אל השי"ת, אולם לאחר זמן גורם הקב"ה לאדם להרגיש כאילו התרחק והסתיר עצמו ממנו. וזאת כי כל המטרה של ההתעוררות שזכה להרגיש היא כדי ללמוד כיצד לעבוד את ה' גם בזמנים שירגיש הרחקה והסתר פנים. לכן כשיגיע זמן כזה שירגיש ריחוק וקושי ולא ירגיש עוד התלהבות אש קודש כמו שהיה לו בעבר, לא יבוא לידי רפיון ועצבות ח"ו, אדרבה יתחזק וידע שאכן בשביל מטרה זו זכה בשעתו להתעוררות, כדי שגם במצב שהוא נמצא בו כעת יוכל לעבוד את ה', אף שזה בא לו מתוך התאמצות וקושי גדול ומבלי שירגיש מתיקות וסיפוק.

על פי זה מפרש הרגל מחנה אפרים ז"ע את הפסוק (במדבר מ, יח) על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו, דתחילת עבודתו של האיש הישראלי הוא על ידי שהקב"ה בעצמו מוליכו, וזהו על פי ה' יסעו, שהקב"ה בעצמו מסיעו, ואז הוא מרגיש תענוג והתלהבות, אולם לאחר מכן מניחו ועל ידי זה נופל מעט, וזהו ועל פי ה' יחנו, דגם החנייה והנפילה הוא על פי ה' שהניחו והרחיק את עצמו ממנו מעט בכדי שיתרגל בעצמו להלך בטח בעבודתו יתברך ללא שום עזר וסיוע מן שמיא ובעצמו יוכל להתקרב אל אביו שבשמים. עכתוד"ק בתוספת ביאור, ועיי"ש המשך אריכות הדברים.

זהו ענין גדול ההתעלות שזוכים לה בראשית השנה החדשה, שזכינו והתעוררנו בהתעוררות עצומה לעשות נחת רוח להבורא ית"ש ולקיים מצוותיו בשלימות, וסיבת הדבר הוא משום

קודש שיקד בלב כל אחד. והבחור שואל במר לבו, למה קורה לי כזאת, מדוע נפלתי פלאים אחר גודל ההתעוררות האמיתית שהרגשתי בתחילה, ולמה אין תוקף לכל רגשי הקודש שהרגשתי בתחילת הזמן.

הרגשת ההתרחקות בכדי שנלמד לעובדו ית"ש בכל הזמנים

ברם חס ושלום לאדם מישראל לבא ליאוש ושברון לב מחמת הירידה שהוא חש אחר רגשי ההתעוררות וההתעלות, ואדרבה יש בזה חזיון גדול, כפי שיש לנו ללמוד מיוסוד גדול ונשגב בעבודת ה' המובא בספה"ק דגל מחנה אפרים (פרשת בעלעוק, ד"ה על פי) מה ששמע מהרה"ק רבי יהודה לייב פיסטינר זי"ע, שביאר הכתוב (תהלים מה, טו) הוא ינהגנו על מות, וזל"ק: כעלם הזה, דרך משל, כשאביו לימד אותו לילך, בתחילה מוליך אותו מעט בידו, ואחר כך מניחו ומרחיק את עצמו מעט ממנו, וכונתו כדי שילך התינוק בעצמו, ומחמת זה הוא מרגיל התינוק בתנועות ההילוך, וכן עושה כמה פעמים, ובכל פעם הוא מרחיק את עצמו יותר, כדי להרגילו שילך בעצמו בלי שום סיוע והרחקה. והנמשל הוא לאבינו מלכנו, מתחילה נותן הקב"ה לאדם תענוג בעבודתו ומוליך בעצמו את לבו אליו, ואחר כך מרחיק את עצמו ממנו כדי שילך הוא בעצמו מעט על ידי השתדלותו והתפעלותו. וזהו, הוא ינהגנו עלמות, היינו כעלם ותינוק הזה, עכלה"ק.

והיינו שאבינו אב הרחמן ית"ש נותן לפעמים לאדם זמנים ומצבים שירגיש בהם תענוג והתעוררות בעבודתו,

ואשר על כן נקראת 'תורה' מלשון 'הוראה' (עיין זוה"ק, פרשת מצורע, ח"ג נג, ב; פרדס, שער טו, פרק א) כי היא המורה לנו את הדרך אשר נלך בה, ולהבין בעי מה מלמדנו הכתוב בפסוקים אלו כהוראה לדורות עולם. גם יש להבין דהלא הכורא ית"ש הוא בעל היכולת כולם, וביכולתו לגרש את האומות כולם בשנה אחת ועם כל זאת לא תרבה חית השדה, ומה נתינת מעם יש באמרו לא אגרשנו מפניך בשנה אחת וגו' ורבה עליך חית השדה.

ומבאר דהנה השי"ת נתן ביד האדם בחירה חופשית שיוכל להתנהג כפי רצונו, כמאמר הכתוב (דברים ל, טו-טז) ראה נתתי לפניכם היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, וגמר אומר, ובחרת בחיים, דטוב לו לבחור בטוב למאוס ברע. ולכן צמצם הכורא כל עולמים אלוקותו כדי שיהא ביד האדם מקום למעוה, ועם כל זה להתגבר בכוחות עצמו ולבחור בטוב. ויש אשר בכניסת האדם אל העבודה בדרכי ה' לישב על התורה ועל העבודה, יהא צועק לאביו שבשמים שיהא בעזרו שיוכל לעבוד אותו באמת ובתמים ויגביר יצרו הטוב על יצרו הרע, והוא מדמה בעיניו שאם ישקוד על עבודתו זמן מועט כבר יהא לכו ברור וצלול לעבודת ה', ושוב לא יפגום עוד כלל, כי הרי כן זעק והתחנן לפני ה' בתפילתו, אך לאמיתו של דבר אינו כן, כי בכל יום ויום ישוב ויתגבר עליו יצרו הרע בעיניו שונים, ועד שיכניעו ויתגבר עליו בענין אחד, שוב יתגבר עליו יצרו הרע בענין אחר.

ובראותו כי כן, הרי הוא מהרהר בלבו מדוע בא לי כן, הלא צעקתי במר נפשי לפני השי"ת שהוא בעל היכולת

שהקב"ה בעצמו הולכנו וסמך את ידינו לעבודתו. אולם אבינו אב הרחמן החפץ להמייב עמנו וברצונו שנוכל להתעלות בעבודתו יתברך גם בזמנים שלא נרגיש הארה ועזר מצדו, הריהו גורם לנו הרגשה של הסתרה והרחקה והעדר התלהבות, ועל ידי זה נגרמת לנו ירידה ונפילה בעבודת ה', בכדי שנתכוונן ונשים אל לבנו דמאת ה' היתה זאת, ושעצם נפילתנו וירידתנו זו יש לה מטרה לצורך עלייתנו בקודש.

לבן דווקא בזמן כזה מוטל עלינו לשנם מתנינו בעזר ותעצומות ביתר שאת, ואף אם נהיה במצב של דוחו ולא יכלו קום (תהלים לו, א), מכל מקום אל לנו להתייאש, אדרבה דווקא עכשיו זהו העת הרצוי להוסיף ולהתעלות מתוך התאמצות וקושי, עדי נוכח להגיע למדרגות געלות ונשגבות ביותר.

עבודה תמידית להכניע היצר שמתגבר ומתחדש בכל יום

ענין זה יש לנו ללמוד גם ממה שכתב בספח"ק מאור ושמש [אשר צדיקים המליצו על ספרא דא שהוא 'שולחן ערוך של החסידות', וכל גופי הדרכות והנהגות בדרכי החסידות כתובים בה] בפרשת משפטים (ד"ה ושלחתי) על הפסוק (שמות כג, כה-ל) ושלחתי את הצרעה לפניך וגרשה את החוי את הכנעני ואת החתי מלפניך, לא אגרשנו מפניך בשנה אחת פן תהיה הארץ שממה ורבה עליך חית השדה, מעט מעט אגרשנו מפניך וגו'. דהנה התורה היא נצחית לעד ולנצח לדור דורים, ובכל זמן ועת עלינו לקיים את כל דברי התורה,

והמשיך הכתוב, לא אנרשנו מפניך בשנה אחת, רצ"ל שלא אגרש את הקליפות וכוחות היצר והטומאה הללו מאתך בבת אחת כשתצעק ותתחנן מלפני שאסיר ממך את היצר הרע, וסיבת הדבר, פן תהיה הארץ שוממה, שהארציות שבך תיהפך ותהא כולה רוחניות ושוממה מלשון שמים, ואז תינטל ממך הבחירה בין טוב לרע, ושוב לא יהא ביכולתך להוסיף ולהתעלות ותהיה בבחינת עומד כמלאך. וגמר אומר, ורבה עליך חית השדה, רומז למלאכים חיות הקודש שיהיו גדולים במדרגתם ממך, יען שהמלאך הוא דבר רוחני לגמרי והאדם הרי הוא סוף כל סוף דבר גשמי, ועל כן מעט מעט אנרשנו מפניך כדי שיהיה שכרך הרבה מאוד לפי פעלך, ואז תהא גדול מן המלאכים על ידי שתתגבר על יצרך ותהא בבחינת הולך, עכתו"ד.

סדר עבודת האדם שלכל עליה קודמת ירידה

אשר על כן אף לעת כזאת כאשר מרגישים התרחקות מאת הקב"ה ושנפלטו במעט, מכל מקום מומלת עלינו העבודה להתחזק ולהרבות פעלים לתורה ועבודת ה', בידיעה דאי אפשר לאדם להישאר תמיד באותה מדרגה, ולפני העליה בהכרח שיש איזה ירידה, כדאיתא באריכות בספה"ק מאור עינים (פרשת יתרו, ד"ה או יאמר בשעה) שהאדם אינו יכול לעמוד תמיד על מדרגה אחת בקביעות, אלא כל אופן עבודתו היא על דרך והחיות רצוא ושוב (יהוקאל א, יד), והיינו שהתעוררות אוחות בו בעת אשר הוא דבוק בהש"ת שאז הוא מרגיש תענוג

כולם שיוגער בשמן לכל יסיתנו שוב להדיחנו מעבודת ה'. אמנם כן צריך האדם לידע בעצמו, שעליו להיות תמיד בחינת הולך, וזאת על ידי שבכל יום ויום כשהיצר בא ומסיתו לדבר עבירה פלונית יוסיף אומץ ויתגבר עליו על ענין זה, ולמחרת כאשר יפתהו יצרו הרע על תאוה אחרת או יגבר עליו וינצחהו גם בזה, וכך יהא תדיר מוסיף והולך לנצח ולהכניע את יצרו יותר ויותר. ועל כן אל לו לחשוב שבאם יזעק אל הש"ת שיסיר ויגרש מאתו לחלוטין את יצרו הרע ישמע הקב"ה לקולו ויבטל יצרו מכל וכל, כי אם תתמלא מבוקשו ויתבטל יצרו לגמרי הרי שוב לא יהיה בבחינת הולך, אלא יהא כדמות מלאך שהוא בחינת עומד כיון שאין בו יצר הרע לכבשו ולהכניעו ולהתגבר עליו.

והעצה היעוצה לאדם להכניע את היצר היא, דבראותו דכל אימת שמתחזק בעבודת בוראו עדיין היצר שב ובא ומעורר בלבו דברים מגונים בעיניו שונים, שיהא לבו נשבר בקרבו ויאמר דבוודאי אין כוונתו ברורה וזכה לשם שמים ודין גרמא להתגברות היצר שוב ושוב. וההכנעה תביאו להוסיף בתחבולותיו ובעצותיו נגד היצר הרע, ובכח הכנעה זו יתחזק יותר ויותר ויכבוש יצרו מעט מעט עד שיכניעו מכל וכל.

על דרך זה מבאר הפסוקים, ושלחתי את הצרעה לפניך, צרעה מלשון הכנעה וכלשון הנאמר (איוב לב, ו) צעיר אנכי לימים, היינו שתבוא לידי הכנעה, ועל ידי זה ויגרשה את החוי ואת הכנעני ואת החתי, שעל ידי ההכנעה שבך תגרש את השלשה קליפות הקשות האלו המורים על עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים.

כל ההוויות בכל מצב שהוא. עכתור"ק עיי"ש באריכות שמוסיף לכאר דברים נפלאים.

נח התהלך את האלקים בזמנים של צמצום והסתרה

בזה נשוב לכיאר הכתוב, אלה תולדות נח איש צדיק תמים היה בדורותיו, ואולם כל נדמה למעות שנח נולד בשלימותו איש צדיק ותמים בלי שום ירידה ושלא היה זקוק להתייגע בעבודת ה', דבוראי לא כן הוא שהרי נח חי בדור שפל אשר מלאה הארץ חמס מפניהם, ובהכרח שהיו לו עליות וירידות למיניהם בעבודת השי"ת. ואם תתמה היאך זכה ונתעלה למדרגה נעלית כזאת, לזה אמר, את האלקים התהלך נח, דגם כשהיה בבחינת אלקים המורה על צמצום והסתרה כדברי המאור עינים, וכשהיה נראה לעין כי עזבו ונטשו ה', מכל מקום לא נח ולא שקט אלא אדרבה התהלך ונתעלה יותר ויותר, שהיה בבחינת הולך.

לבן כתב רש"י (ד"ה בדורותיו) יש מרבתינו דורשין אותו לשבח ויש שדורשין אותו לגנאי, ולדברינו יעלו ב' הדרשות בקנה אחד, דאף שהתורה דרשה אותו לשבח במדרגתו הנעלית, מכל מקום יש דורשין לגנאי, רצ"ל דגם הוא היו לו ירידות ונפילות בעבודת השי"ת, ודווקא מכיון שעבד את בוראו בכל מצב שהוא זכה להתעלות בקדושה עילאה למדרגות הנעלות ביותר, ובהא גופיה שדרשהו לגנאי הרי שבוה דורשין אותו לשבח.

[בעידן רעוא דרעין ש"ק פרשת נח תשנ"ג]

וחיות, אולם לאחר מכן מסתלקת מאתו התעוררות זו והריהו נופל ממדרגתו, וכל זאת בכדי שיבוא אחר כך למדרגה נעלית יותר.

ובן הוא בכל דבר שבקדושה, כי כן יסד המלך דעל מנת שיוכל להגביה ולהתעלות למדרגה גדולה וגבוהה יותר הרי שמוכרח הוא קודם ליפול ממדרגתו הנוכחית. וזאת צריך למודעי דגם בעת נפילתו ממדרגתו מכל מקום חובה עליו להתאמץ ולהשתדל לעלות אל ה' באותה מדרגה בה הוא שרוי לעת כזאת, כי הלא מאמינים אנו שמלא כל הארץ כבודו (ישעיה ג, ו) ולית אתר פנוי מיניה, ועל כן ודאי וברור דאף במדרגה נמוכה זו שנפל בה עתה הרי שגם בה קיימת אלוקותו יתברך וה' שוכן בקרבן, אלא הוא מצומצם ומוסתר ביותר יען כי הפנה הקב"ה פניו ממנו למען נסותו ולהעלותו לדרגה גבוהה יותר.

על פי זה מפרש הכתוב (דברים ה, ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, נקט ב' השמות הוי' ואלקים, כי אלקים בכל מקום מורה על דין וצמצום [וכדי לשבר את האוזן בזה טוב לעיין באריכות בספה"ק ליקומי אמרים תניא (שער היחוד והאמונה, פרקים ד-ו)], וזהו ואתם הדבקים בה' אלקיכם, היינו בין כשהנכם בבחי' ה', והיינו בהתגלות אורו, ובין בבחינת אלקיכם דהיינו אפילו כשאורו יתברך מצומצם אצלכם, ואף כשנפלתם ממדרגתכם הרמה, אף על פי כן דבקים אתם בהשי"ת, כי הלא חיים כולכם היום, שכל החיות שלכם היא רק מאתו יתברך שהוא מהווה

הרה"ח ר' אליהו משה יעקב הופמן הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' חיים יהודה הי"ו, וחתן הרה"ח ר' יוסף זונשיין ז"ל
לזכות בנו הב' יקותיאל שיחי' שנכנס לעול המצוות במזל טוב
שמחת הבר מצוה אי"ה ביום חמישי הבעל"ט, ט' מרחשון, באולם 'מרכז' החסד' קרית צאנז
יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הרה"ג ר' חיים נתן גלנץ שליט"א

מנהל רוחני וראה"כ בביתר עילית

בן הגאון רבי יהודה צבי שליט"א, וחתן הרה"ג רבי נפתלי גרינצווייג שליט"א
לזכות בנו יעקב עמרם שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ד מיכאל הלוי קליין הי"ו

בני ברק

בן הרה"ח ר' זאב וואלף הי"ו, וחתן הרה"ח ר' מאיר הלוי הי"ו
לזכות בנו שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר יעקב שטראה הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ג ר' אהרן שמואל שליט"א, וחתן הרה"ח ר' צבי נתנאל רייכמן הי"ו
לזכות בנו משה יצחק שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר יוסף ישראל אברהם שמעון הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' בר יוחאי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' משה יצחק דויד הי"ו
לזכות בנו חיים יהושע שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר שלום אריה אייזנבך הי"ו

קרית צאנז, טבריה

בן הרה"ח ר' יהודה דוד הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אשר אנשיל פרל הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר מיכאל יהושע פאליק בלומנטל הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' מאיר צבי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' דוב בעריש שטמר הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

משפחת וורובל הנכבדה הי"ו

לעילוי נשמת הבעל והאב

איש ירא ה', מיקירי וחשובי עדתנו הק' בעיה"ק ירושלים
הרה"ח ר' אברהם יהושע העשיל בן הרה"צ ר' אליעזר ז"ל וורובל
למלאת השנה לפטירתו, ביום ג' מרחשון תשפ"ב
תנצב"ה

*****

משפחת שנק הנכבדה הי"ו

לעילוי נשמות

אביהם הרה"ח ר' יהודה ב"ר צבי ז"ל שנק - מנכבדי ק"ק קרית צאנז נתניה
נלב"ע ביום ט' תמוז תשס"ז
ואימם מרת מלכה ב"ר משה דוב ז"ל
נלב"ע ביום ה' מרחשון תשס"ו
ואחותם מרת הינדא ב"ר יהודה ז"ל הלר - נלב"ע ביום א' דראש השנה תש"פ
תנצב"ה

*****

הרה"ח ר' חיים גרשון לידר הי"ו

ירושלים

לעילוי נשמות

אביו הרה"ח ר' לוי יצחק ב"ר שלמה זלמן ז"ל
נלב"ע ביום י' מרחשון תשמ"ח
וזקנו הרה"ח ר' שלמה זלמן ב"ר מרדכי ז"ל
נלב"ע ביום י' מרחשון תש"ח
תנצב"ה

המחותנים, הרה"ח ר' יוסף גליק הי"ו - קרית צאנז, נתניה
והרה"ג ר' יהודה ברנדסדורפר שליט"א - בני ברק
לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח מורינו אברהם גליק שיחי'
ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב
החתונה אי"ה ביום שני הבעל"ט, ו' מרחשון, באולמי 'ארמונות פרידמן' בני ברק
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

המחותנים, הרה"ח ר' משה טהלר הי"ו - רחובות
והרה"ח ר' חנוך העניך רייך הי"ו - בני ברק
לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח מורינו אליעזר טהלר שיחי'
ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב
החתונה אי"ה ביום שלישי הבעל"ט, ז' מרחשון, באולמי 'ארמונות חן' בני ברק
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' נפתלי אלכסנדר שולדינר הי"ו
קרית צאנז, נתניה
לזכות נכדתו תחי' בת בנו הרה"ח ר' יחזקאל יוסף הי"ו
לרגל שמחת אירוסיה במזל טוב
עב"ג המו"מ בתויר"ש החבר אברהם צבי ברבר שיחי'
בן הרה"ח ר' משה מאיר הי"ו
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

כוס של ברכה

נרים ונשא קדם ידידנו הנכבד ומאד נעלה, מסור בכל לבו ונפשו ומאודו למען
הרפסת גליונות הדברי תורה והפצת מעיינות הקודש מדי שבת בשבתו
הר"ר יעקב אייכל הי"ו
לרגל השמחה במעונו בהולדת הבת תחי' במזל טוב
זאת הברכה מעומק לבנו שלוחה, שיה"ר ואך קול ששון וקול שמחה,
ישמע בביתו ולרווחה, מתוך רוב נחת ושפע חיים ברכה והצלחה.
שלום שטמר ב/ מכון "שפע חיים"